

до наказу від _____ 2021 р. № _____

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету (директор ННІ)

Остапчук А. Д.

“ ____ ” _____ 2021 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 2021 р.

Завідувач кафедри Луцяк В. В.

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП _____

Діброва Л. В.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНОЮ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ
ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО СЕКТОРУ**

спеціальність 073 «Менеджмент»

освітня програма Менеджмент ЗЕД

Факультет (ННІ) аграрного менеджменту

Розробники: в.о. завідувача кафедри АМтаЗЕД, д.е.н., доц. Луцяк В. В.

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

1. Опис навчальної дисципліни

Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств
агропродовольчого сектору

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Спеціальність	<i>073 Менеджмент</i>	
Освітня програма	<i>Менеджмент ЗЕД</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	15 год.	2 год.
Практичні, семінарські заняття	15 год.	10 год.
Лабораторні заняття	год.	год.
Самостійна робота	90 год.	108 год.
Індивідуальні завдання	год.	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою освоєння дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства» є сприяти формуванню основних компетентностей в області теорії і практики конкуренції в міжнародному бізнесі, теоретичних і практичних знань і умінь в області протистояння національних підприємств глобальній конкуренції, застосування стратегічних і тактичних інструментів формування конкурентних переваг в міжнародному бізнесі.

Завданням вивчення дисципліни є: вивчення науково-теоретичних основ теорії конкуренції, її сутність та значення в міжнародному бізнесі; вивчити форми і методи конкурентної боротьби на міжнародних ринках, основні типи конкурентних стратегій підприємств в міжнародному бізнес-середовищі; вивчити сучасні методи та інструменти формування конкурентоспроможності суб'єктів

міжнародного бізнесу; набути практичних навичок підготовки і прийняття ефективних стратегічних / тактичних рішень в діяльності підприємства на світових ринках, успішного позиціонування і просування підприємства і його продукту в міжнародному бізнес-середовищі; оволодіти основами методів оцінки конкурентоспроможності в міжнародному бізнесі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: науково-теоретичні основи теорії конкуренції, її сутність та значення в міжнародному бізнесі; форми і методи конкурентної боротьби на міжнародних ринках, основні типи конкурентних стратегій підприємств агропродовольчого сектору в міжнародному бізнес-середовищі; сучасні методи та інструменти формування конкурентоспроможності підприємств агропродовольчого сектору в міжнародному бізнес-середовищі; методи оцінки конкурентоспроможності в міжнародному бізнесі.

вміти: ефективно використовувати та розвивати ресурси організації; використовувати методичні та практичні підходи до управління конкурентоспроможністю підприємства агропродовольчого сектору в умовах міжнародної діяльності; знаходити та оцінювати ринкові можливості на зовнішніх ринках; ідентифікувати проблеми забезпечення конкурентоспроможності в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення; планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах з урахуванням конкурентного потенціалу; приймати, обґрунтовувати та забезпечувати реалізацію управлінських рішень в умовах конкуренції; досліджувати міжнародні економічні відносини та світовий ринок товарів та послуг.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК): ЗК 2. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог. ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

фахові (спеціальні) компетентності (ФК): ФК 1. Вміння обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, у тому числі у відповідності до міжнародних стандартів. ФК 2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани. ФК 4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів в організації. ФК 9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію. ФК 11. Здатність використовувати методичні та практичні підходи до здійснення господарської діяльності організацій в умовах міжнародної діяльності.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів	Кількість годин
-------------------------	-----------------

і тем	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1.														
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНОЮ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА														
Тема 1. Конкуренція в системі ринкової економіки		13	2	1			10	13					13	
Тема 2. Інноваційна діяльність підприємства в системі його конкурентоспроможності		14	2	2			10	17	2	2			13	
Тема 3. Конкуренція як основна умова формування конкурентоспроможності підприємства		14	2	2			10	15		2			13	
Тема 4. Конкурентоспроможність регіону		14	2	2			10	15		2			13	
Тема 5. Конкурентоспроможність сектору		15	2	2			11	15		2			13	
Разом за змістовим модулем 1		70	10	9			51	75	2	8			75	
Змістовий модуль 2.														
ОКРЕМІ СФЕРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА														
Тема 6. Конкурентоспроможність підприємства та методи її оцінювання		17	2	2			13	15		2			13	
Тема 7. Конкурентоспроможність товарів підприємства та методи її оцінювання		17	2	2			13	13					13	
Тема 8. Конкурентні стратегії розвитку підприємства та підвищення рівня його конкурентоспроможності		16	1	2			13	17					17	
Разом за змістовим модулем 2		50	5	6			39	45		2			43	
Усього годин		120	15	15			90	120	2	10			108	

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д.ф.н.	Кількість годин з.ф.н.
	Змістовний модуль 1. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНОЮ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА		
1	Закон економії часу. Розрахунок того, який вид продукції є найбільш конкурентоспроможним та економічно обґрунтувати за рахунок яких чинників.	1	
2	QFD для обраного продукту. Побудова будиноків якості.	2	2
3	Розрахунок показників інтенсивності конкуренції, рентабельності ринку, індексу Харфінделла-Хіршмана.	2	2
4	Розрахунок показників конкурентоспроможності регіону. Порівняльний аналіз конкурентоспроможності 2-х регіонів. Економічна оцінка чинників конкурентоспроможності за регіонами (рентабельність активів підприємства, рентабельність продажів, рентабельність реалізованої продукції).	2	2
5	Порівняльний аналіз конкурентоспроможності секторів національної економіки на основі розрахунків показників продуктивності праці, рентабельності продукції скорегованої на індекс інфляції.	2	2
	Змістовний модуль 2. ОКРЕМІ СФЕРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА		
6	Дослідження конкурентних переваг підприємства на основі розрахунку показників товарної конкурентоспроможності продукції підприємства, що виготовляється ним, індексу конкурентоспроможності і-го товару, індексу відносної ефективності виробництва та сукупних витрат на отримання даного результату, індексу конкурентоспроможності товарів підприємства та його відносної ефективності виробництва у порівнянні з конкурентами, використання «Золотого правила» росту конкурентоспроможності підприємства	2	2
7	Дослідження показників фінансового стану підприємства. Визначення показників ліквідності. Визначення показників фінансової стійкості.	2	
8	Розрахунок інтегрального показника конкурентоспроможності товару. Оцінювання якості обслуговування товару у споживача.	2	

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Контрольні питання

1. Теоретичні основи конкуренції: поняття, класифікація, чинники.
2. Важливість QFD для ISO?
3. Сила конкуренції при різних формах ринку.
4. Опишіть основи положення стратегії «Нуль дефектів».
5. Методи визначення сили конкуренції в галузі.
6. Основні методи забезпечення якості.
7. Основні характеристики конкуренції.
8. Зміст, входи і виходи фази No3 QFD.
9. Економічні категорії, пов'язані з ринковою конкуренцією.
10. Основні фази QFD.
11. Вибір стратегії поведінки фірми залежно від сили конкуренції на ринках продавців і покупців.
12. Поясніть причини застосування QFD-методології?
13. Поняття «ринкової конкуренції».
14. Мета і сфера застосування QFD.
15. Основні конкурентні структури.
16. Зміст, входи і виходи фази No4 QFD.
17. Конкурентна поведінка.
18. Зміст, входи і виходи фази No1 QFD.
19. Конкурентна стратегія.
20. Зміст, входи і виходи фази No2 QFD.

Тести

Тест 1. Які Вам відомі постулати класичних моделей конкуренції?

1. досконалої (чистої) конкуренції;
2. недосконалої конкуренції;
3. монополістичної конкуренції;
4. олігополістичної конкуренції
5. чистої монополії.

Тест 2. Які Вам відомі сили конкуренції?

1. ринкова сила і контроль за умовами угоди з боку постачальників ресурсів;
2. ринкова сила і контроль за умовами угоди з боку виробників продукції;
3. ринкова сила і контроль за умовами угоди з боку покупців продукції;
4. суперництво між конкуруючими продавцями однієї галузі;
5. спроби компанії з інших галузей залучити покупців даної галузі на бік своїх товарів – замісників;
6. потенціал входження у галузь нових фірм.

Тест 3. Якими основними принципами визначається міжнародна конкурентоспроможність?

1. конкурентна перевага стосується всієї системи цінностей;
2. конкурентна перевага впливає в основі з поліпшувальних, нововведень та перемін;
3. конкурентна перевага підтримується тільки завдяки безперервним поліпшенням;
4. конкурентна перевага вимагає постійного збільшення випуску продукції;
5. підтримка переваги вимагає вдосконалення її джерел;

6. підтримання переваги вимагає глобального підходу до стратегії.

Тест 4. Які якості повинна мати цільова ніша для досягнення конкурентної переваги?

1. цільова ніша повинна бути зручно розташована;
2. покупці повинні володіти різноманітними потребами;
3. ланцюг виробництва – витрат повинен відрізнятись від аналогічного ланцюга, який характерний для іншої ніші.

Тест 5. Якими основними чинниками визначається місце підприємства (фірми) на міжнародному ринку?

1. його здатністю підтримувати конкурентну перевагу над іншими фірмами;
2. його здатністю знайти і зайняти відповідну нішу;
3. його здатністю утворювати міжнародні об'єднання.

Тест 6. Визначте особливі стадії конкурентоспроможності національної економіки.

1. розвиток конкуренції на основі ринкових факторів;
2. розвиток конкуренції на основі факторів виробництва;
3. розвиток конкуренції на основі інвестицій;
4. розвиток конкуренції на основі нововведень;
5. стадія конкуренції на основі багатства.

Тест 7. Визначте основні фактори конкурентного середовища підприємства.

Відповіді:

1. підприємства, які вступають на ринок і які загострюють конкурентну боротьбу;
2. споживачі продукції, які чинять тиск на підприємства галузі;
3. держава та її політика в галузі регулювання конкуренції;
4. постачальники сировини, матеріалів, комплектуючих виробів на галузевий ринок;
5. географічне розташування галузевого ринку;
6. безпосередньо підприємства – виробники (продавці продукції);
7. виробники товарів – замінників, які займають частину галузевого ринку.

Тест 8. Назвіть основні елементи державної політики, яка регулює конкуренцію.

1. фінансова політика стимулювання конкуренції;
2. антимонопольна політика, яка визначає засоби і методи контролю і обмеження існуючих природних і державних монополій;
3. участь держави у виробництві і реалізації продукції;
4. регулювання експорту і імпорту продукції;
5. державна стандартизація продукції, технологій, умов безпеки;
6. регулювання видобутку корисних копалин, цін на сировину, матеріали, енергію, воду, землю;
7. регулювання розміщення переробних підприємств;
8. патентно - ліцензійна політика;
9. соціальний захист споживачів.

Тест 9. Якими принципами керуються для визначення конкурентоспроможності товару?

1. урахування собівартості виробництва товару;
2. урахування особливостей різних сегментів ринку;
3. протилежність цілей і засобів суб'єктів ринку;

4. квазістабільність ринкової кон'юнктури в період проведення досліджень;
5. переважно раціональна поведінка суб'єктів ринку.

Тест 10. Визначте основні принципи концепції забезпечення конкурентоспроможності (КС) підприємства.

1. основним показником КС підприємства на оперативному рівні є інтегральний показник КС продукції;
2. на тактичному рівні КС підприємства забезпечується його загальним фінансово – господарським станом і характеризується комплексним показником його стану;
3. на стратегічному рівні КС підприємства характеризується інвестиційною привабливістю, критерієм якої є зростання вартості бізнесу;
4. на міжнародному рівні КС підприємства визначається кількістю реалізованої продукції на світовому ринку;
5. задача забезпечення КС підприємства включає забезпечення КС продукції і власне КС підприємства;
6. слід виділяти різні критерії КС підприємства в залежності від горизонту планування і управління на підприємстві.

Тест 11. На вирішення яких основних проблем повинна бути орієнтована державна програма забезпечення конкурентоспроможності національної економіки?

1. створення сприятливих передумов для досягнення конкурентних переваг у всіх детермінантах “національного конкурентного ромбу”;
2. визначення міжнародних ринків, на яких вітчизняні підприємства можуть мати конкурентні переваги;
3. пошук конкурентоспроможних галузей (підприємств);
4. організація процесу раціонального використання коштів державного бюджету на поетапне перетворення цих галузей в галузі, які володіють реальними конкурентними перевагами.

Тест 12. Конкурентоспроможною слід вважати таку національну економіку, яка, за умов відкритості, забезпечує:

1. стійке зростання життєвих стандартів населення країни;
2. досягнення і утримання національними підприємствами таких позицій у світовій економіці, коли їхні товари і послуги успішно реалізуються на міжнародних ринках;
3. забезпечується безперешкодний доступ на внутрішній ринок країни будьяких іноземних товарів та послуг;
4. усталеність соціально-економічного прогресу зі здатністю протистояти кризам.

Тест 13. Які основні причини виходу підприємства на міжнародний ринок?

1. коли виникає бажання освоїти нові ринки;
2. коли підприємство втрачає конкурентну перевагу на внутрішньому ринку;
3. для того, щоб одержати доступ до родовищ природних ресурсів інших країн;
4. необхідність досягнення більш низьких витрат.

Тест 14. Назвіть основні типи стратегій міжнародної конкурентоспроможності.

1. патієнтна (нішова) стратегія;
2. віолентна (силова) стратегія;
3. маржинальна (гранична) стратегія;

4. комутантна (приспосовницька) стратегія;

5. експлерентна (піонерська) стратегія.

Тест 15. В яких напрямках повинна здійснювати інвестиції крупна компанія для досягнення успіху?

1. створення дієздатного управлінського апарату;

2. створення крупного виробництва;

3. створення виробничих філіалів у багатьох країнах;

4. створення загальнонаціональної (а потім і інтернаціональної) збутової і маркетингової мережі.

8. Методи навчання.

1. Методи на основі джерел інформації – індивідуальні презентації.

2. За ступенем активізації творчої активності – ділові ігри (кейс-стаді).

3. За рівнем самостійно-пізнавальної діяльності – проблемно-інформаційні, проблемно-пошукові та дослідницькі методи.

4. Інтерактивні методи – робота в малих групах.

5. Ситуаційні методи – ситуаційні задачі.

9. Форми контролю.

Контроль успішності навчання студентів проводиться у формах поточного і підсумкового контролю.

Здійснюється оперативний і рубіжний (модульний) поточний контроль.

Оперативний поточний контроль здійснюється у формі індивідуального та групового контролю засвоєння навчального матеріалу, перевірки підготовленості студентів до виконання практичних занять.

Рубіжний (модульний) поточний контроль здійснюється у вигляді письмових контрольних робіт за темами лекційного курсу та практичних занять (теоретичні питання, тестові завдання, презентація результатів групової роботи над вирішенням проблемних завдань (кейс-стаді), розв'язування задач).

Поточний контроль за останнім змістовим модулем проводиться в останній тиждень навчального семестру.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку (5-й семестр) за графіком семестрового контролю у вигляді тестів.

Тести – один із ефективних інструментів здійснення контролю знань. Такий вид контролю охоплює контролем великий обсяг матеріалу; зменшує, порівняно із традиційним опитуванням, затрати часу на 50 %; уможливує впровадження модульного навчання та системи рейтингового контролю; підвищує об'єктивність оцінювання знань; є мотиваційним чинником, оскільки студенти вивчають саме те, що оцінюється; контролює не тільки велику кількість теоретичних питань, але й практичні навички.

10. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				іспит	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	30	100
8	18		8	18		18			

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	
	Зараховано	
	Не зараховано	

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

Методичні вказівки та завдання до виконання практичних робіт з дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств агропродовольчого сектору» для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання. Укладач: В. В. Луцяк. К.: Видавництво НУБіП України. 2020. 100 с.

12. Рекомендована література

– основна;

1. Akao Y. New Product Development and Quality Assurance - Quality Deployment System / Y. Akao // Standardization and Quality Control. – Vol. 25, No. 4. – 1972. – pp. 7–14
2. Deperru D. (2005). Analyzing international competitiveness at the firm level: concepts and measures. Università Cattolica del Sacro Cuore.
3. Scott V.N. HACCP – A Systematic Approach to Food Safety [Електронний ресурс] / V.N. Scott, K. E. Stevenson // Food Products Assn. 2006. – 7 p. URL: <http://www.qmii.com/content/downloads/recipe-for-safe-food-iso-22000-and-haccp.pdf>
4. Yamova O.V., Maramygin M.S., Sharova I.V., Nesterenko J.N., Sobina N.V. (2018). Integral Valuation of an Enterprise's Competitiveness in the Industrial Economy. *European Research Studies Journal*, Volume XXI, Special Issue 2, 777-787.
5. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф, Э. Дж. Макдоннелл; пер. с англ. – СПб.: Питер Ком, 1999. – 416 с.
6. ДСТУ ISO 9000: 2015 (ISO 9000:2015, IDT). (2015). Національний

стандарт України. Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 49 с.

7. Луцяк В.В. Забезпечення конкурентоспроможності малих виробничих підприємств засобами стратегічного управління / В.В. Луцяк. – Київ : КНУХТ, 2014. – 292 с.

8. Луцяк В.В. Конкурентоспроможність і якість харчових продуктів: загальні принципи і методика планування в малих виробничих підприємствах / В.В. Луцяк // Київ. Наукові праці Національного університету харчових технологій, 2016. – Т.22. – №1. – С. 73-83.

9. Луцяк В.В. Методологія маркетингу малих виробничих підприємств на прикладі підприємства харчової промисловості: аспект якості продукції / В.В. Луцяк // Economic Annals-XXI. – 2015, 7-8(2) – pp. 27-31.

10. Луцяк В.В. Управління конкурентоспроможністю малого виробничого підприємства / В.В. Луцяк, В.Г. Луцяк, В.В. Шарко // Київ. Наукові праці Національного університету харчових технологій, 2013. – №53. – С. 211-215.

11. Портер Е. Майкл. (2006). Конкурентная стратегия: методика анализа отраслей и конкурентов. [2-е изд.]. М.: Альпина Бизнес Букс. 454 с.

– **допоміжна.**

1. ДСТУ ISO 22000:2007. (2007). Національний стандарт України. Системи управління безпечністю харчових продуктів. Вимоги до будь-яких організацій харчового ланцюга. Київ.: Держспоживстандарт України. 39 с.

2. QFD: Разработка продукции и технологических процессов на основе требований и ожиданий потребителей: метод. указания / сост.: Ю.А. Вашуков, А.Я. Дмитриев, Т.А. Митрошкина. – Самара: Изд-во Самар. гос. аэрокосм. ун-та, 2012. – 32 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Ministry of economy of Ukraine. (2020). Ukraine in 2020-2021: Aftermath of the Pandemic. Retrieved from <https://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=4bbc60fa-b4f7-4fb9-a335-b60a2ac0ac03>

2. New Agricultural Land Reform in Ukraine 2020/2021. Retrieved from <https://inventure.com.ua/en/analytics/articles/new-agricultural-land-reform-in-ukraine-20202021>

3. International Monetary Fund. (2020). Request for stand-by arrangement – press release; staff report; and statement by the executive director for Ukraine. Retrieved from <https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/CR/2020/English/1UKREA2020001.ashx>

4. FAO. (2021). Agricultural Policy Monitoring and Evaluation 2020. 27. Ukraine. Retrieved from <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/4d38c439-en/index.html?itemId=/content/component/4d38c439-en>
5. 2020 Investment Climate Statements: Ukraine. <https://www.state.gov/reports/2020-investment-climate-statements/ukraine/>
6. National Bank of Ukraine. (2020). Inflation report. Retrieved from https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2020-Q3_eng.pdf?v=4